

Sygn. akt VPa 30/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie następującym:

Przewodniczący – SSO Jacek Wilga

Sędziowie: SSO Andrzej Marek

SSR del. Agnieszka Czyczerska (spr.)

Protokolant: Ewa Sawiak

po rozpoznaniu w dniu 27 marca 2014 roku ***w Legnicy***

na rozprawie

sprawy z powództwa A. B.

przeciwko (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością we W.

o ustalenie istnienia stosunku pracy

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

z dnia 27 listopada 2013 roku

sygn. akt IV P 46/13

I. oddala apelację,

II. zasądza od Skarbu Państwa – kasa Sądu Rejonowego w Legnicy na rzecz r.pr. M. G. kwotę 60 zł + VAT tytułem zwrotu kosztów pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Rejonowy w Legnicy oddalił powództwo A. B. przeciwko stronie pozwanej (...) Sp. z o.o. we W. o ustalenie istnienia stosunku pracy w okresie od 18.12.2009r. do 18.03.2010r.

Sąd Rejonowy rozpoznając przedmiotową sprawę przyjął, że pomiędzy stronami nie doszło do nawiązania stosunku pracy, a strony łączyła umowa cywilnoprawna – umowa o świadczenie usług. Przede wszystkim bowiem o rodzaju zawartej umowy rozstrzyga zgodna wola stron. Art. 22 § 1 k.p. nie stwarza prawnego domniemania zawarcia umowy o pracę. Wykonywanie takich samych czynności może występować zarówno w ramach umowy o pracę, jak i umowy cywilnoprawnej. Wola stron może być zaś wyrażona między innymi w nazwie łączącej strony umowy. Sąd Rejonowy zauważył, że nie ma generalnego zakazu świadczenia pracy na podstawie umów cywilnoprawnych. Zróżnicowanie sytuacji prawnej pracownika i strony umowy cywilnoprawnej nie narusza prawa, zaś o wyborze rodzaju podstawy prawnej zatrudnienia decydują same zainteresowane strony w ramach swobody zawierania umów.

Sąd Rejonowy ocenił również, że z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie wynika, że nie było konieczne osobiste świadczenie usług przez powódkę. Obowiązek osobistego świadczenia pracy nie wynikał bowiem ani z konieczności zachowania poufności przychodzących i wykonanych połączeń, ani z tego, że aby wykonywać czynności powódka musiała otrzymać dostęp do systemu komputerowego za pośrednictwem loginu i hasła, który przyporządkowany był do określonej osoby. W świetle tak funkcjonujących u strony pozwanej zasad dostępu do systemu, zasadne było osobiste świadczenie usług w ramach zawartej przez strony umowy, ale nie było ono konieczne. Umowa przewidywała możliwość zastąpienia powódki inną osobą (za pisemną zgodą zleceniodawcy- § 2 ust. 1 umowy) jednak ani powódka ani zeznający w sprawie świadkowie nigdy z takiej możliwości nie korzystali, ani nigdy nie pytali o taką zgodę.

Sąd Rejonowy ocenił również, że fakt, iż powódka świadczyła pracę w siedzibie strony pozwanej w L., tj. w miejscu wyznaczonym przez stronę pozwaną, również nie przesądza o związaniu stron umową o pracę. Miejsce wykonywania przez powódkę czynności determinowane było bowiem przez charakter tych czynności – tj. przeprowadzanie rozmów telefonicznych w ramach projektu (...), działającego tylko w siedzibie strony pozwanej, i to w określonych przez kontrahenta godzinach. Nie było więc obiektywnie możliwości, aby powódka wykonywała czynności w miejscu innym niż siedziba strony pozwanej. Jakkolwiek więc powódka świadczyła pracę w „miejscu wyznaczonym”, to jednak nie można uznać, iż świadczyła pracę w czasie ściśle wskazanym przez pracodawcę. Powódka nie miała obowiązku codziennego przychodzenia do pracy na określoną liczbę godzin lub określoną godzinę. Powódka miała zadanie do wykonania i od niej zależało, jak rozplanuje sobie czas pracy. Jedynym ograniczeniem były godziny dostępu do systemu komputerowego, gdyż dostępny był on tylko w godzinach otwarcia call center tj. od godz. 10:00 do godz. 20:00. Tą specyfikę powódka знаła w momencie zawierania umowy. Powódka przyznała też, że zdarzało się, iż nie przyszła świadczyć usług i wtedy zawiadamiała koordynatora o tym fakcie. Jedyną konsekwencją nieobecności było to, że nie było płacone. W świetle powyższego, nie można, zdaniem Sądu Rejonowego uznać, iż ziścił się warunek wykonywania pracy w czasie wyznaczonym przez pracodawcę i kontrola tego czasu przez pracodawcę. Powódki nie wiązał regulamin pracy, nie była zobowiązana do świadczenia pracy przez 8 godzin dziennie czy 40 godzin tygodniowo.

Zdaniem Sądu I Instancji, o braku związania stron umową o pracę świadczą również dalsze elementy umowy o pracę, których brak w stosunku łączącym strony postępowania. Sąd ocenił, że z przeprowadzonych dowodów, w szczególności z zeznań świadków nie wynika, aby powódka wykonywała pracę podporządkowaną, pod nadzorem. Świadczenie kategorycznie i jednoznacznie wskazali, że żadne polecenia służbowe nigdy nie były zleceniobiorcom wydawane. Co więcej, faktu podporządkowania powódki koordynatorowi P. P. czy jakimkolwiek innemu pracownikowi strony pozwanej nie potwierdzili również świadkowie zawnioskowani przez powódkę. Wskazali oni bowiem, iż nie mają wiedzy na temat tego, czy koordynator bądź też inny pracownik strony pozwanej wydawał powódce jakiegokolwiek polecenia odnośnie pracy. Nikt nie potwierdził, aby koordynator wydawał polecenia służbowe lub też zlecał wykonywanie innej pracy, niż świadczenie usług przewidziane w zaakceptowanej i podpisanej przez zleceniobiorcę umowie. Koordynator wykonywał jedynie czynności sprawnej realizacji danej kampanii, a ogólna kontrola osoby zatrudnionej na podstawie umowy cywilnoprawnej, dokonywana przez zleceniodawcę z punktu widzenia rezultatów działalności nie świadczy o typowym podporządkowaniu pracowniczym.

Na niepracowniczy charakter czynności powódki wskazuje także, zdaniem Sądu Rejonowego, kwestia urlopu powódki. Jak podała sama powódka, gdy chciała mieć wolne, zgłaszała to koordynatorowi. Znała ona bowiem, jak sama przyznała, różnice między wiążącą ją umową cywilnoprawną i umową o pracę i wiedziała, że nie przysługuje jej urlop wypoczynkowy.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, iż między stronami nie istniał stosunek pracy nawiązany na podstawie umowy o świadczenie usług od dnia 18.12.2009r.

Apelację od wyroku Sądu I Instancji złożyła powódka, zarzucając:

I. obrazę przepisów postępowania mogących mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, tj:

- niezastosowanie art. 232 kpc w zw. z art. 6 kc w zw. z art. 300 kp- poprzez przyjęcie i uznanie przez Sąd I instancji w jego oparciu, że powódka nie udowodniła swojego roszczenia, podczas gdy ani pozwany nie wykazał w sposób bezsprzeczny, iż warunki pracy powódki nie odpowiadały warunkom umowy o pracę; ani żaden dowód nie został w tym zakresie dopuszczony i przeprowadzone przez Sąd z urzędu;

- niewłaściwe zastosowanie art. 233 §1 kpc. wyrażające się w braku wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz rozstrzygnięcie sprawy na podstawie zgodnej woli stron, a także na braku podporządkowania i wykonywania pracy pod kierownictwem w czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a w szczególności błędną ocenę cech zawartych przez strony w umowie zlecenia, które zgodnie z przepisami prawa są cechami charakterystycznymi dla stosunku pracy, przez co go potwierdzają, a doprowadziły do niewłaściwych wniosków;

II. obrazę przepisów prawa materialnego tj.:

- art. 22§1 kp w związku z art. 221kp. - poprzez jego niezastosowanie i uznanie w jego oparciu, iż strony nie łączył stosunek pracy, podczas gdy przepis ten ma zastosowanie w postępowaniu ze względu na istniejące cechy charakterystyczne dla stosunku pracy, w tym wykonania umowy przy istnieniu przesłanki podporządkowania i wykonywania pracy pod kierownictwem w czasie wyznaczonym przez pracodawcę, przez co powództwo winno ulec uwzględnieniu.

- art. 65§2 k.c w zw. z art. 300 kp., art. 84§ 1 i 2 k.c. oraz art. 88§2 k.c. w zw. z art. 300 kp — poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że powódka świadomie i dobrowolnie zgodziła się na zawarcie umowy cywilnoprawnej, w sytuacji, gdy zawartą przez nią umowa była traktowana jako umowa na okres próbny, której zgodnym celem stron było sprawdzenie efektywności, dyspozycyjności i sprawności powódki.

- niewłaściwe zastosowanie art. 3531 §1 kc w zw. z art. 300 kp — poprzez przyjęcie wyboru przez strony łączącego je stosunku prawnego jako cywilnoprawnego, gdy przy kształtowaniu stosunku zobowiązaniowego pod kątem zgodności jego treści i celu z ustawą, zasadami współżycia społecznego jest w rzeczywistości umową o pracę.

Wskazując na powyższe, powódka wniosła o:

1 /uwzględnienie powództwa w całości;

2/ przyznanie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przepisanych.

ewentualnie o

1/uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy w Legnicy IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana wniosła o jej oddalenie, w całości podzielając argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy i wszechstronny ocenił materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, nie przekraczając zasad swobodnej oceny dowodów. Zarzut naruszenia art. 233 par. 1 k.p.c. jest chybiony. Jednocześnie prawidłowej ocenie Sądu Rejonowego poddane zostały wszystkie dowody zaoferowane przez strony. Strony miały możliwość składania wniosków dowodowych w sprawie i z takiej możliwości korzystały. Należy zaakcentować, że ciężar dowodowy w sprawie spoczywał na powódce – art. 6 k.c. Powódka była w sprawie reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika, ustanowionego przez Sąd, który w imieniu powódki obowiązek ten powinien był

realizować. Sąd nie był zobowiązany dopuszczać dowody z urzędu. Nieskonkretyzowany w tym zakresie zarzut apelacji nie mógł podważyć oceny o prawidłowości sposobu przeprowadzenia przez Sąd Rejonowy postępowania dowodowego.

Jednocześnie rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest trafne co do meritum.

Słusznie Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności wskazał na znaczenie zgodnej woli stron jako przesłanki determinującej ocenę charakteru łączącego strony stosunku prawnego. Ugruntowane jest bowiem w orzecznictwie stanowisko, zgodnie z którym dopuszczalne jest w świetle prawa wykonywanie tych samych obowiązków zarówno w ramach zatrudnienia pracowniczego, jak i cywilnoprawnego. Zdecydować o podstawie zatrudnienia mogą strony umowy. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 18.07.2012r., I UK 90/12, LEX nr 1232232, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13.04.2000r., I PKN 594/99, OSNP 2001/21/637). Sąd Okręgowy podziela także stanowisko wyrażone przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie (wyrok z 09.01.2013r., III AUa 626/12, LEX nr 1281079), zgodnie z którym „każda z form świadczenia pracy (pracownicza, cywilnoprawna, bądź wykonywana bez lub poza stosunkiem zatrudnienia) może mieć swój autonomiczny byt i uzasadnienie prawne, skoro nie da się ani generalnie, ani w szczególności wykreować nakazu zatrudniania wyłącznie na podstawie umów o pracę, albo zakazu świadczenia usług, o podobnym lub zbliżonym do pracowniczego charakterze, w ramach umów cywilnoprawnych.”

W rozpoznawanej sprawie prawidłowo także Sąd Rejonowy przypisał powódce wolę zawarcia umowy o świadczenie usług, nie innej. Wskazują na to takie okoliczności towarzyszące podpisaniu umowy jak świadomość powódki co do różnic pomiędzy umową o pracę, a umową cywilnoprawną, a także jej wiedza co do warunków, na jakich strona pozwana zaoferowała współpracę, a którą to uzyskała na spotkaniu rekrutacyjnym przed podpisaniem umowy. Te okoliczności wynikały wprost z zeznań powódki i trudno w ich świetle zakwestionować ocenę dokonaną w omawianym zakresie przez Sąd Rejonowy. Ocena intencji stron zawierających umowę powinna być jednocześnie dokonywana na moment składania oświadczeń woli, nie przez pryzmat zdarzeń późniejszych, kiedy strona dochodzi w trakcie trwania umowy do wniosku, że korzystniejsze byłoby dla niej zawarcie innej, niż podpisana umowy. Zarzuty apelacji dotyczące naruszenia art. 65 par. 2 k.c., art. 84 par. 1 i 2 k.c., czy też art. 88 par. 2 k.c., są chybione.

Co istotne, zgodna wola stron danego stosunku prawnego ma decydujące znaczenie w sytuacji, kiedy w ramach zawartej pomiędzy stronami umowy cywilnoprawnej występują cechy, które mogą być jednocześnie kwalifikowane jako elementy właściwe dla stosunku pracy. W realiach rozpoznawanej sprawy, w stosunku cywilnym łączącym strony występowały natomiast elementy sprzeczne stosunkowi pracy. Sąd Rejonowy na te okoliczności słusznie zwrócił uwagę. „W przypadku ustalenia, że w łączącym strony stosunku prawnym występują elementy obce stosunkowi pracy (np. brak podporządkowania, możliwość zastąpienia pracownika osobą trzecią), nie jest możliwa jego kwalifikacja do stosunku pracy.” - por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 05.-3.2013r., III AUa 1210/12, LEX 1293591.

W rozpoznawanej sprawie w zawartej przez strony umowie występował zapis, który dopuszczał możliwość zastąpienia powódki przez inną osobę. Choć do takiej sytuacji pomiędzy stronami nie doszło to należy wskazać, że nie ma w sprawie dowodów, które potwierdzałyby zarzuty powódki co do pozornego charakteru takiego zapisu. Fakt, że powódka z zastępstwa nie skorzystała, w okolicznościach przedmiotowej sprawy był powodowany jedynie faktem, że powódka o to nie wnioskowała. Nie wynikał natomiast z podważającej realność zapisu nieuzasadnionej odmowy zleceniodawcy.

W podobnym świetle należy również ocenić brak obowiązku wykonywania przez powódkę pracy w czasie wyznaczonym przez zleceniodawcę. Powódka nie miała obowiązku codziennego przychodzenia do pracy na określoną liczbę godzin, czy określoną godzinę. Powódce zdarzało się, że po powiadomieniu koordynatora, nie przyszła świadczyć usług, co powodowało jedynie, że za nieprzepracowane godziny, nie otrzymywała wynagrodzenia. Powódce nie zlecano także innych, poza określonymi w umowie o świadczenie usług zadań i prac, ani nie wydawano poleceń służbowych. Jak to słusznie wskazał Sąd Rejonowy, ogólna kontrola osoby wykonującej czynności na podstawie umowy cywilnoprawnej, dokonywana przez zleceniodawcę z punktu widzenia rezultatów działalności, nie świadczy o podporządkowaniu pracowniczym. (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12.05.2011r., IIUK 20/11, LEX nr 885004).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy w całości podzielił rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego w Lubinie, uznając za bezzasadne zarzuty apelacji, w tym zarzut naruszenia art. 22 kp. Ocena charakteru łączącego strony stosunku

prawnego, dokonana przez Sąd I instancji przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, jest prawidłowa. Apelacja, na podstawie art. 385 k.p.c., podlegała zatem oddaleniu.

Orzeczenie o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu Sąd orzekł na podstawie par. 15 i 11 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r, w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.